

Diaspora į visuotinę gynybą įsitrauks pritaikydama specifinius pajėgumus

Į Lietuvą jau atvykę pirmieji 45-osios šarvuotosios brigados „Lietuva“ kariai - Vokietijos Bundesvero nariai, kurie rūpinsis viso karinio vieneto dislokavimu Lietuvoje. Tuo pačiu metu Lietuvoje didžiausios NATO pratybos nuo Šaltojo karo pabaigos. Jos vyksta pagal labai realius scenarijus, aiškiai įvardijant priešą - rusiją.

Irma Petraitytė-Lukšienė,

PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė

Pasauliolietuvis.lt

Esminis Lietuvos gynybos principas – visuotinė gynyba. Gynybos visuotinumas reiškia, kad Lietuvą ginklu gins šalies ir NATO sąjungininkų ginkluotosios pajėgos, kad gynybai bus panaudoti visi valstybės ištekliai, o kiekvienas pilietis ir tauta, įskaitant diasporą, priešinsis tarptautinės teisės leidžiamais būdais.

Taigi mūsų šalies gynyba turi vykti visos valstybės ir tautos – tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų – mastu, įtraukiant Euroatlantinės erdvės valstybių piliečius. Tai, kad gyvendami diasporoje sieksime prisidėti prie Lietuvos gynybos stiprinimo, kad ruošimės pilietiniam pasipriešinimui, – vieningai nusprendėme XVII PLB Seimo metu 2022 m. liepos mėn.

Diasporos reikšmė rezistencijoje, gynyboje yra labai didelė tiek žiūrint į Ukrainos diasporos vaidmenį šiame brutaliame teroristinės rusijos kare, tiek į Lietuvos diasporos paramą kovojančiai Ukrainai, tiek į Lietuvos diasporos indelį kovojant už Lietuvos nepriklausomybę sovietų okupacijos metais. Taip pat diasporos paramą Lietuvai stojant į ES ir NATO.

Irma Petraitytė-Lukšienė su Miuncheno saugumo konferencijos vicepirmininku Benediktu Franke | Asm. arch. nuotr.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės antisovietinės veiklos reikšmę buvo „įvertinęs“ ir sovietų okupacinis režimas. PLB leidžiamą žurnalą „Pasaulio lietuviai“ sovietinė cenzūra (Glavlit) vadino „ypač kenksmingu“, jį išimdavo iš pašto siuntinių ir pažymėdavo specialiu šešiabriauniu spaudu. Šį žurnalą kaip eksponatą galima rasti Okupacijų ir laisvės kovų (KGB) muziejuje. Gausu ir dokumentų, pasakojančių apie KGB veiklas prieš lietuvių išeivijos politinę, tiksliau, antisovietinę veiklą. Kaip nesunku pastebėti, rusų okupantas nėra labai inovatyvus. Dažnai taikomi tie patys seni metodai. Turime tuos metodus prisiminti, pažinti ir būti budrūs.

„Rusų okupantas nėra labai inovatyvus. Dažnai taikomi tie patys seni metodai. Turime tuos metodus prisiminti, pažinti ir būti budrūs“.

Kai Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas (NSGK) rengė „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategiją“, o Krašto apsaugos ministerija (KAM) vėliau ruošė jos įgyvendinimo planą, PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisija teikė rekomendacijas, siūlymus būtent į šiuos strateginius dokumentus įtraukti ir Lietuvos diasporą.

Kad efektyviai įsitrauktume į Lietuvos gynybą, PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisija parengė „PLB/Lietuvos diasporos pasirengimo ir įsitraukimo į visuotinę gynybą ir pilietinį pasipriešinimą strategiją“. Joje numatyta Lietuvos diasporos pilietinio pasipriešinimo vieta valstybės gynyboje, numatyti diasporos rengimo pilietiniam pasipriešinimui ir visuotinei gynybai principai, tikslai, uždaviniai ir jų įgyvendinimo kryptys, kad diasporos įsitraukimas būtų veiksminga Lietuvos gynybinės galios sudedamoji dalis. Veiksmų plane apibrėžti uždaviniai ir jų įgyvendinimas taikos, krizės ir karo etapais.

PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė ir šios komisijos narys Dr. Virgilijus Rutkauskas su Lietuvos Respublikos prezidento patarėju nacionalinio saugumo klausimais Tomu Godliausku (pirmas iš kairės) | Asm. arch. nuotr.

Esminis tikslas, kurį norėta šia strategija pasiekti – tai atliepti Lietuvos valstybės poreikius taikos, krizių ir karo etapais. Toliau sudėlioti Lietuvos diasporos specifiniai pajėgumai šiais etapais – veiksmai, kurių greičiausiai negalėtų atlikti Lietuvos teritorijoje gyvenantys piliečiai arba kuriems atlikti būtų reikalinga diasporos koordinuota parama iš užsienio.

Tad atsižvelgiant į Valstybės gynybos plano strateginių užduočių (priemonių) sąrašą ir Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo prie KAM apibrėžtas gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas, PLB/Lietuvos diasporos pasirengimas ir išitraukimas į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą sutelkiamas į tris pagrindines pastangų kryptis (angl. *Lines of Efforts*):

1. Viešas palaikymas ir atsparumas – tai pastangų kryptis, apimanti užduotis ir

veiksmus, siejamus su PLB/diasporos telkimo, informavimo, rengimo dalyvauti pilietiniame pasipriešinime ar visuotinėje gynyboje, taip pat atsparumo priešiškomis pastangoms mažinti paramą Lietuvai stiprinimas ir viešo užsienio šalių palaikymo stiprinimą.

Tai mūsų koordinuoti veiksmai, užtikrinant užsienio politiką, nevyriausybinių organizacijų, žinomų visuomenės veikėjų, lietuvių bendruomenių, atskirų piliečių paramą Lietuvos gynybai (tarptautinės veiklos užtikrinimas). Taip pat darbas su tos šalies žiniasklaida, informuojant šiandien apie rusijos/Kinijos grėsmes, o X dienos atveju apie padėtį užpultoje šalyje, apie būtinybę remti agresorei besipriešinančią šalį, ir visuomenės palaikymo akcijų rengimas.

2. Materialinių išteklių vadyba – tai pastangų kryptis, apimanti finansinės, materialios, logistinės paramos rinkimą, kaupimą, skirstymą, koordinavimą, transportavimą į Lietuvą.

3. Globa, slauga ir rūpyba – tai pastangų kryptis, apimanti pažeidžiamų ir nemobilizuojamų Lietuvos gyventojų evakuaciją, globą ir rūpinimąsi jais, sužeistųjų slaugą ir visų susijusių veiksmų koordinavimą.

Demonstracija Miunchene, plakatas su užrašu „Nedelsti, Taurus Ukrainai!“ | Asm. arch. nuotr.

Strategijoje apibrėžti šie PLB/Lietuvos diasporos pasirengimo ir įsitraukimo į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą uždaviniai:

- 1) operacionalizuoti PLB tinklą tam, kad jos kraštų bendruomenių, diasporos ir Lietuvą remiančių užsienio piliečių įsitraukimas taikos, krizės, karo ar okupacijos metu būtų koordinuotas ir sinchronizuotas;
- 2) didinti PLB/diasporos kompetencijas, rengiant diskusijas, seminarus, mokymus, kursus ir įsitraukiant į pratybas, taip stiprinti atsparumą dezinformacijai, propagandai bei suteikti reikalingų pilietinio pasipriešinimo ir visuotinės gynybos žinių ir įgūdžių (jau organizuojama);
- 3) kurti įsitraukimo į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą koordinavimo centrus, apimančius visuomenės palaikymo, finansinės, logistinės paramos, globos, slaugos ir rūpybos organizavimą;
- 4) remti už demokratines vertybes ir taisyklėmis grįstą tarptautinę tvarką kovojančias šalis ir organizacijas.

Galutinis tikslas – tai informuota, aktyvi, budri, susitelkusi, atspari, pilietiniam pasipriešinimui pasiruošusi lietuvių diaspora, koordinuotai, greitai ir veiksmingai veikianti krizių, hibridinių ir konvencinių grėsmių akivaizdoje bei įsitraukusi ir integruota į Lietuvos visuotinę gynybą.

Apie Lietuvos diasporos įsitraukimo į visuotinę gynybą strategiją PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė Irma Petraitytė-Lukšienė kalbėjo 2024 m. kovo 8 d. Ukmergėje vykusiame Nacionalinės visuotinės gynybos koordinavimo tarybos posėdyje, kuriam pirmininkavo Prezidentas Gitanas Nausėda.

Su Bundestago gynybos komiteto pirmininke Marie Agnes Strack-Zimmermann Miuncheno saugumo konferencijos metu | Asm. arch. nuotr.

Posėdyje buvo apžvelgtas Tarybos sprendimų dėl visuotinės gynybos plano įgyvendinimas, konkretus Tarybos narių išitraukimas. Įgalindama valstybės gynybos plane įtvirtintą visuotinės gynybos principą, Taryba savo veiklos pradžioje visų pirma siekia daugiau aiškumo ir išitraukimo, kad kiekvienas pilietis žinotų ir galėtų rasti savo vietą įgyvendinant pasirengimą valstybės gynybos užduočių vykdymui.

Lietuvos diaspora yra neabejotinai svarbi visuotinės gynybos dalis. Siekdama, kad Lietuvos diaspora kuo geriau pasiruoštų pilietiniam pasipriešinimui ir sėkmingai išitrauktų į Lietuvos visuotinę gynybą, PLB ir toliau turi dalyvauti stalo ir didelio masto mobilizacijos pratybose. Svarbu, kad krizės ar karo veiksmų atveju visi būtume tinkamai pasirengę, veiktume koordinuotai ir kuo tikslingiau atlieptume Lietuvos valstybės poreikius.

Apie tai PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė I. Petraitytė-Lukšienė ir šios komisijos narys dr. Virgilijus Rutkauskas kalbėjo su

Prezidento patarėjais nacionalinio saugumo klausimais.

Mes dažnai kalbame ir didžiuojamės, jog esame lietuviai, kad ir kur būtume. Kad esame pasaulio Lietuva, globali Lietuva. Konstatuojame, kad esame diasporinė valstybė. Šiandien, rusijos karo Europoje ir grėsmių Lietuvos nacionaliniam saugumui kontekste, tai turėtų reikšti, kad Lietuvos saugumas yra kiekvieno lietuvių atsakomybė – kad ir kur jis gyventų.

Šis straipsnis buvo publikuotas metraštyje „Pasaulio lietuvis“ (2024 metai, Nr. 587).